

มาตรการทางกฎหมายในการจัดหาที่ดินเพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปที่ดิน

นายสุชาติ มงคลเลิศพล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ปริญญาโท สาขาบริหารการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาควิชาบริหารการเกษตร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2526

ISBN 974-562-269-9

007860

i 17941 039

Legal Measures for Acquisition for The
Purpose of Land Reform

Mr. Suchat Mongkollertlop

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

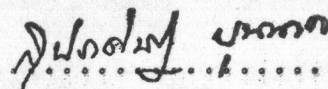
Graduate School

Chulalongkorn University

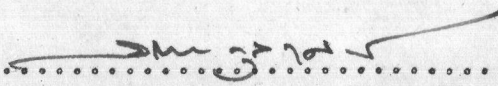
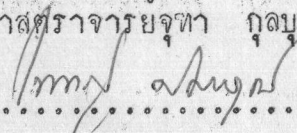
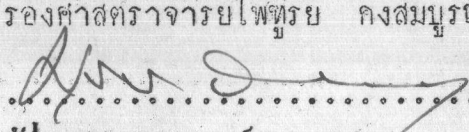
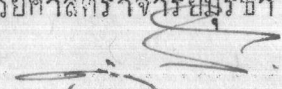
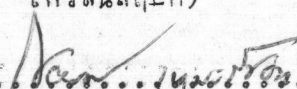
1983

หัวข้อวิทยานิพนธ์   มาตราการทางกฎหมายในการจัดหาที่ดินเพื่อประโยชน์ในการ
 ปฏิรูปที่ดิน
 โดย   นายสุชาติ มงคลเลิศพล
 ภาควิชา   นิติศาสตร์
 อาจารย์ที่ปรึกษา   อาจารย์ศิริ เกวดินสถิตย์
    รองศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ

บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
 ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (รองศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ บุณนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.... ประธานกรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์จุกา กุดบุญชัย)
 .... กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์)
 .... กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์มรธา วัฒนะชีวะกุล)
 .... กรรมการ
 (อาจารย์ศิริ เกวดินสถิตย์)
 .... กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประสงค์ของการปฏิรูปที่ดินจึงต้องมีการปรับปรุงกิจการอย่างอื่นที่สำคัญและต้องจัดทำไปพร้อมกับการกระจายการถือครองที่ดินซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของการปฏิรูปที่ดินด้วย คือการสินเชื่อเพื่อเกษตรกรรม การตลาดของผลิตภัณฑ์เกษตร การจัดหาปัจจัยในการเกษตรการสหกรณ์ การเผยแพร่ความรู้และเทคนิคในการเกษตรแผนใหม่ การพัฒนาชุมชนในชนบทรวมถึงการปรับปรุงระบบการเช่าที่ดินมิให้มีการเอารักเอาเปรียบแก่กันจนเกินไปให้ยู่เช่ามีความมั่นคงในการถือครองที่ดิน ปรับปรุงการใช้แรงงานในการเกษตรกรรม การจัดรูปที่ดิน พัฒนาระบบสหกรณ์เพื่อการเกษตรและการครองชีพ ตลอดจนการศึกษาและสาขารณกิจต่าง ๆ ในชนบทด้วย

ขั้นตอนหนึ่งที่เป็นขั้นตอนขั้นต้นในการปฏิรูปที่ดินคือการจัดหาที่ดินเพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปที่ดิน ซึ่งการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการจัดหาที่ดินเพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปที่ดินที่มีประสิทธิภาพใช้ได้ในทางปฏิบัติ เป็นสิ่งจำเป็นอันจะขาดมิได้ ดังนั้น จึงควรที่จะทำการศึกษารายละเอียดครอบคลุมทั้งปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้นในภายหน้า เกี่ยวกับการจัดหาที่ดินเพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปที่ดิน เพื่อให้ได้มาซึ่งมาตรการทางกฎหมายในการจัดหาที่ดินของรัฐ การจัดซื้อหรือดำเนินการเวนคืนที่ดินของเอกชนตลอดจนมาตรการทางกฎหมายที่สนับสนุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่เหมาะสมที่สุด ทั้งนี้ก็เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายสุดท้ายของการปฏิรูปที่ดินโดยทั่วไป คือเกษตรกรเท่านั้นควรจะเป็นผู้ถือครองที่ดินเพื่อการเกษตร

ในการดำเนินการค้นคว้านี้ ได้ศึกษาถึงเนื้อหาสาระดังต่อไปนี้คือ :-

- ประเภทของที่ดินในการนำมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินคือที่ดินของรัฐและที่ดินของเอกชน อำนาจการดูแล บำรุงรักษา และจัดหาประโยชน์ที่ดินทั้งหลายอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน

- มาตรการทางกฎหมายที่สนับสนุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม คือการห้ามมิให้จำหน่าย โอน แม่งแยก หรือก่อให้เกิดการตีคพันใด ๆ ซึ่งที่ดินในเขต

ปฏิรูปที่ดิน การกำหนดสิทธิในที่ดิน การควบคุมการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม การจัดรูปที่ดิน และการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ

- มาตรการทางกฎหมายในการนำที่ดินของรัฐมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- มาตรการทางกฎหมายในการนำที่ดินของเอกชนมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินโดยวิธีการจัดซื้อหรือดำเนินการเวนคืน

ในการศึกษานี้ได้วิเคราะห์ถึงปัญหาตลอดจนแนวทางที่จะแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ โดยพิจารณาแล้วเห็นว่า

- ควรกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการห้ามแบ่งแยกที่ดินเป็นแปลงย่อยในบริเวณซึ่งกำหนดเขตปฏิรูปที่ดินภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ทั้งนี้เพื่อให้เป็นอุปสรรคในการปฏิรูปที่ดินและป้องกันการหลีกเลี่ยงในการที่จะถูกจัดซื้อหรือดำเนินการเวนคืนที่ดินจาก ส.ป.ก.

- นำหลักการกำหนดสิทธิในที่ดินซึ่งเคยบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายที่ดินมาใช้บังคับอีกเพื่อป้องกันการกว้านซื้อที่ดินของนายทุน

- การให้เกษตรกรมีโอกาสเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินของรัฐซึ่งนำมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นการเปิดโอกาสในการจัดหาสินเชื่อและการเข้าร่วมกระบวนการพัฒนา การให้อำนาจแก่ ส.ป.ก. ในการจัดซื้อหรือดำเนินการเวนคืนที่ดินได้ทั้งแปลงในกรณีที่ดินเจ้าของที่ดินไม่ประสงค์จะประกอบเกษตรกรรมอีกต่อไป

- ให้อำนาจแก่ ส.ป.ก. ในการจัดซื้อหรือดำเนินการเวนคืนที่ดินของเจ้าของที่ดินผู้ซึ่งไม่ได้ประกอบเกษตรกรรมด้วยตนเองได้ทุกแปลง ซึ่งรวมตลอดถึงที่ดินซึ่งบุคคลในครอบครัวเดียวกันคนหนึ่งหรือหลายคนของผู้ซึ่งไม่ได้ประกอบเกษตรกรรมด้วยตนเองถือครองอยู่ด้วย อันจะเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับการจัดซื้อหรือดำเนินการเวนคืนที่ดินในที่ดินของผู้ประกอบเกษตรกรรมด้วยตนเองอีกทั้งยังเป็นเป็นการป้องกันการหลีกเลี่ยงการจัดซื้อหรือดำเนินการเวนคืนที่ดินโดยทำการแบ่งแยกที่ดินเป็นแปลงย่อยของเจ้าของที่ดินผู้ซึ่งไม่ได้ประกอบเกษตรกรรมด้วยตนเองอีกด้วย

มาตรการต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นหากได้มีการกำหนดไว้โดยชัดแจ้งและได้รับการปฏิบัติอย่างจริงจังแล้วก็จะสามารถดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้ประสบผลสำเร็จได้ในที่สุด

THESIS TITLE   Legal Measures for Acquisition for
    The Purpose of Land Reform
 NAME   Mr. Suchat   Mongkollertlop
 THESIS ADVISOR   Mr. Siri Keiwalinsrit
    Associate Professor Chaiyos Hemarajata
 DEPARTMENT   Law
 ACADEMIC YEAR   1982

ABSTRACT

Agriculture is very important in any developing country, including Thailand, as it could provide her people with suitable income for family's expenses and good standard of living. At present, Thai farmers find it difficult to maintain their occupation because most of them actually have none or just a small piece of land which is not fit for any effective horticultural project. This situation makes the farmers unable to bargain with middlemen, and then causes the country's social, political and economic systems collapse. The government must urgently step in and quickly solve the problem. Being accepted internationally, land reform is an effective technique to solve such a problem because its purpose is to help farmers have rights and holdings in land for agriculture. However, distribution without improvement could not serve the purpose of land reform. In order to accomplish it, the government, at the same time, should promote some necessary projects such as plans for developing

1

agricultural loan, production and marketing of farming products, promotion plans for agricultural co-operation, providing modern farming technology to farmers, improvement of land rental system for fair and secured agreement, control of labor employment, landscape planning, as well as improvement of welfare, public utilities, education and public health services for farmers.

The first step in land reform process is that land must be acquired for the purpose of reformation. Therefore, it is necessary to have some kinds of legal measure for acquisition of land, including purchase and expropriation by government. In order to regulate a proper method of such acquisition, the government should conduct researches studying all circumstances and problems which could occur in the future. Then, the ultimate end of land reform (land to the tillers) would possibly be fulfilled.

This research studies the following subjects :

- sorts of land, both state-owned land and private owned land, which would be acquired for reformation; and the authority to take care and make profit out off it.

- legal measures supporting agricultural land reform, such as prohibition of transferring, partitioning or creating a charge on land in a land reform area; imposing rights or holdings in land; rental control; and landscape planning for agricultural purpose.

01

- legal measures for acquisition of state-owned land for agricultural land reform.

- legal measures for acquisition of private-owned land for agricultural land reform by purchasing and expropriation.

The research concludes:

- that the government should provide regulations prohibiting partitioning of land in a land reform area for a period of time unless obtaining a permission of the Agricultural Land Reform Committee, in order to prevent any attempts by land-owners to avoid having their lands purchased or expropriated by the Agricultural Land Reform Office.

- that the government should enforce the principle of imposition of rights in land which is already enacted in the Land Code, in order to avoid collective purchase of Land by capitalists.

- that farmers should have opportunities to own state-owned land acquired for agricultural land reform by a credit purchase and to join the land development project.

- that the Agricultural Land Reform Office should be empowered to purchase or expropriate land whose owner has no intention to cultivate any further; or whose owner is incapable to cultivate the whole of it by himself; or whose co-owner in the same family, alike the owner, does not cultivate or incapable to cultivate by himself. All these owners should be under the same regulations provided for agriculturists in connection with

๑

the purchase and expropriation of land, in order to prevent land-owners who do not cultivate their land by themselves to avoid having their land purchased or expropriated by partitioning their land.

If all mentioned legal measures are clearly enacted and effectively enforced, the agricultural land reform in Thailand will be finally fulfilled.

กิติกรรมประกาศ

ในการค้นคว้าวิจัยเพื่อทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่าน
อาจารย์ ศิริ เภาวสินธุษดี และ รองศาสตราจารย์ ไชยยศ เหมะรัชตะ เป็นอย่างสูง
ที่ได้กรุณาสละเวลาว่างเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ทั้งช่วยแนะนำ ควบคุม และส่งเสริมใน
การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อย่างดียิ่งตลอดมา

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ จุฑา กุลมศย์ คณบดีคณะ
นิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประธานกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตรา
จารย์ มุรธา วัฒนะชีวะกุลและรองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์ เป็นอย่างยิ่ง ที่
ท่านทั้งสามกรุณาสละเวลาเป็นกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จเรียบร้อยลง
ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุวนิต มั่นสุข ซึ่งได้กรุณาแนะ
แนวทางและช่วยเหลือในการปฏิบัติตามขั้นตอน เกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์

ท่านการค้นคว้าวิจัยได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจากคุณอภิชัย เลี้ยงพันธ์
นิติกร ประจำกองนิติการ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมซึ่งได้กรุณาแนะนำให้
คำปรึกษาและข้อมูลในส่วนต่าง ๆ ของการค้นคว้างานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดนครนายก ในฐานะผู้บังคับบัญชา
ของผู้เขียน ทั้งในอดีตและปัจจุบันที่สนับสนุนและให้การส่งเสริมในการศึกษาครั้งนี้ด้วย
ดีเสมอมา ตลอดจนขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่ได้ช่วยเหลือสนับสนุนและให้กำลังใจ
ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้โดยเฉพาะ คุณประเทือง เนืองแก้ว และคุณเอนก คาอาษา

นอกจากนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณและขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ
ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

การเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ หากมีคุณค่าและประโยชน์ในการศึกษาวิชานิติ
ศาสตร์อย่างผู้เขียนขอกราบเป็นกตเวทิตาคุณแก่บิดาและมารดา ตลอดจนเกษตรกร
ผู้ยากไร้ทั่วไป.

สุชาติ มงคลเลิศพล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิติกรรมประกาศ	ฉ
 บทที่	
1. บทนำ	1
2. บททั่วไป	6
ความหมายของการปฏิรูปที่ดิน	6
สาเหตุของการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	9
วัตถุประสงค์ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ..	11
ผลที่ได้รับจากโครงการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม.	12
องค์กรดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ...	14
ขอบเขตในการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม.	20
3. ประเภทของที่ดินในการนำมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน และ อำนาจการดูแล บำรุงรักษา และจัดหาประโยชน์ที่ดินทั้งหลาย อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน..	24
ประเภทของที่ดินในการนำมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน.	24
ก. ที่ดินของรัฐ	24
ข. ที่ดินของเอกชน	31
อำนาจการดูแล บำรุงรักษา และจัดหาประโยชน์ ที่ดินทั้งหลายอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือ ทรัพย์สินของแผ่นดิน	33
4. มาตรการทางกฎหมายที่สนับสนุนการปฏิรูปที่ดิน	41
การห้ามมิให้จำหน่าย โอน แยกแยก หรือก่อให้เกิด ภาระติดพันใด ๆ ซึ่งที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน	41

การกำหนดสิทธิในที่ดิน	44
การควบคุมการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม.....	46
ก. ขอบเขตบังคับของกฎหมาย	48
ข. องค์กรค่าเนิงาน	49
ค. การเช่านา	53
ง. ระยะเวลาการเช่า	54
จ. การบอกเลิกการเช่านา	55
ฉ. การเช่าช่วง	60
ช. ค่าเช่านา	60
ซ. สิทธิหน้าที่ของยูเช่า	64
ด. สิทธิหน้าที่ของยูให้เช่า	66
การจัดรูปที่ดิน	67
ก. องค์กรค่าเนิงาน	68
ข. การดำเนินการจัดรูปที่ดิน	76
การจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ	85
ก. การจัดที่ดินในรูปนิคมสร้างตนเอง	88
ข. การจัดที่ดินในรูปนิคมสหกรณ์	90
✓การจัดที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน	91
5. มาตรการทางกฎหมายในการนำที่ดินของรัฐมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ..	94
อำนาจหน้าที่ในการจัดหาที่ดินของรัฐ	94
การถอนสภาพที่ดินของรัฐตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อ-	
เกษตรกรรม	95

ก. ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับ พลเมืองใช้ร่วมกัน	95
ข. ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับใช้ เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ	97
การดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในที่ดินของรัฐ..	104
ก. การคัดเลือกพื้นที่	104
ข. การกำหนดขนาดการถือครองในที่ดินของรัฐ..	105
ค. การกระจายที่ดินของรัฐ	106
ง. การรังวัดแบ่งแปลงที่ดิน และการคัดเลือก เกษตรกร	107
จ. การพัฒนาขั้นพื้นฐาน	108
การดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในที่ดินของรัฐใน ต่างประเทศ	109
ก. ฟิลิปปินส์	109
ข. มาเลเซีย	111
ค. ไต้หวัน	112
6. มาตรการทางกฎหมายในการนำที่ดินของเอกชนมาดำเนินการ ปฏิรูปที่ดิน	118
อำนาจหน้าที่ในการจัดหาที่ดินของเอกชน	118
อำนาจหน้าที่ในการจัดซื้อ หรือดำเนินการเวนคืนที่ดินของ ส.ป.ก. ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518	119

บทที่

ก. ที่ดินซึ่งเจ้าของที่ดินประกอบเกษตรกรรมด้วย
 ตนเอง 119

ข. ที่ดินซึ่งเจ้าของที่ดินมิได้ประกอบเกษตรกรรม
 ด้วยตนเอง 123

อุปสรรคทางค่านกฎหมายในการจัดซื้อ หรือดำเนินการเวนคืน
 ที่ดินของ ส.ป.ก. 126

ก. ในกรณีเจ้าของที่ดินผู้ประกอบเกษตรกรรมด้วย
 ตนเอง 126

ข. ในกรณีที่เจ้าของที่ดินเป็นผู้ประกอบเกษตรกรรม
 ด้วยตนเองหรือไม่ก็ตามไม่ต้องการคงสิทธิในที่ดิน
 ของตนไว้ 128

ค. มาตรา 29 วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติการ
 ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 128

ง. ในกรณีที่เจ้าของที่ดินมีที่ดินอยู่หลายแห่ง 130

จ. มาตรา 28 วรรค 1 แห่งพระราชบัญญัติการ
 ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 131

การดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในที่ดินของเอกชน 132

ก. การคัดเลือกพื้นที่ หรือลักษณะของพื้นที่ที่ ส.ป.ก.
 จะจัดซื้อหรือดำเนินการเวนคืน 133

ข. การดำเนินการจัดซื้อที่ดินเพื่อประโยชน์ในการ
 ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 133

ค. การกำหนดขนาดถือครองในที่ดินของเอกชน	135
ง. การกระจายที่ดินของเอกชน	136
จ. การคัดเลือกเกษตรกรให้เช่า หรือเช่าซื้อ	137
การเวนคืนที่ดิน	138
ก. การดำเนินการเวนคืนที่ดินเพื่อประโยชน์ในการ ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	139
ข. ค่าทดแทน	141
ค. การอุทธรณ์ค่าทดแทน	147
ที่ดินซึ่งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้มาโดย หลักกฎหมายแพ่ง	149
ผลจากการได้รับสิทธิในที่ดินโดยการปฏิรูปที่ดินเพื่อ- เกษตรกรรม	150
การดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในที่ดินของเอกชน ในต่างประเทศ	151
ก. ทิลปีปินส์	151
ข. ไต้หวัน	163
ค. ญี่ปุ่น	167
ง. เกาหลีใต้	169
7. สรุปและขอเสนอแนะ	171
ในคานกฎหมาย	171
ก. ที่ดินของรัฐ	171
ข. ที่ดินของเอกชน	175

บทที่

ในค่านโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการดำเนินการปฏิรูป
ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม .....

180

บรรณานุกรม .....

182

ประวัติ .....

188